

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 531/2021
09.12.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Матковић Стефановић, Татјане Миљуш, Јасмине Стаменковић и др Илије Зиндовића, чланова већа, у парници тужиоца Памучна галантерија Миљковић ДОО Београд, Ул. првобораца бр. 26, чији је пуномоћник Петар Баша, адвокат у ..., против туженог Комерцијална банка АД Београд, ул. Светог Саве бр. 14, чији је пуномоћник Иван Березлев, адвокат у ..., ради утврђења и стицања без основа, вредност предмета спора 29.601,84 динара, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда 12 Пж 1339/20 од 02.06.2021. године, у седници већа одржаној дана 09. децембра 2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

I ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији туженог изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда 12 Пж 1339/20 од 02.06.2021. године.

II УСВАЈА СЕ ревизија, **ПРЕИНАЧАВА се** пресуда Привредног апелационог суда 12 Пж 1339/20 од 02.06.2021. године, тако што се **ОДБИЈА** жалба тужиоца као неоснована и потврђује пресуда Привредног суда у Београду 46 П 4873/19 од 27.12.2019. године и **ОДБИЈА се** захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

III ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженом накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 21.600,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема писаног отправка пресуде.

IV ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца за накнаду трошкова ревизијског поступка, као неоснован.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Београду 46 П 4873/2019 од 27.12.2019. године у ставу првом изреке одбијен је тужбени захтев тужиоца да се утврди да је одредба члана 5. став 5.1 Уговора о краткорочном кредиту кредитна партија бр. ... од 18.02.2010. године закљученог између тужиоца и туженог ништава и да не производи правно дејство. У ставу другом изреке одбијен је тужбени захтев тужиоца да се обавезе тужени да тужиоцу исплати износ од 29.601,84 динара са законском затезном каматом

почев од 18.02.2010. године. У ставу трећем изреке обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 13.500,00 динара.

Пресудом Привредног апелационог суда 12 Пж 1339/20 од 02.06.2021. године преиначена је наведена првостепена пресуда тако што је усвојен тужбени захтев тужиоца и утврђено да је одредба члана 5. став 5.1 Уговора о краткорочном кредиту од 18.02.2010. године ништава и да не производи правно дејство, што је тужени дужан признати и трпети. Усвојен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да тужиоцу плати износ од 29.601,84 динара са законском затезном каматом почев од 18.02.2010. године. У ставу другом обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 31.252,00 динара, док је у ставу трећем изреке обавезан тужени да тужиоцу плати на име трошкова другостепеног поступка износ од 12.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је изјавио благовремену ревизију са позивом на одредбу члана 404. Закона о парничном поступку.

Тужилац је дао одговор на ревизију којом је оспорио основаност изјављене ревизије и предложио да ревизијски суд одбаци ревизију као недозвољену. Трошкове ревизијског поступка тражио је за састав одговора на ревизију и судске таксе.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11 ... 18/20), Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији туженог ради уједначавања судске праксе, те је донео одлуку у ставу првом изреке ове пресуде.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у границама прописаним одредбом члана 408. Закона о парничном поступку и утврдио да је ревизија туженог основана.

Побијана пресуда донета је без битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, парничне странке су биле у уговорном односу по основу уговора о кредиту од 18.02.2010. године, који у члану 5.1. предвиђа обавезу тужиоца као корисника кредита да пре пуштања кредита у течај једнократно плати банци накнаду за обраду захтева у процентуалном износу од 1,5% од износа одобреног кредита. Такође је утврђено да је тужени доставио тужиоцу план отплате кредита у коме је наведена висина главнице, висина каматне стопе и ефективне каматне стопе и на име накнаде назначен проценат од 1,5%, што износи 300 евра, који план је потписан од обеју странака. Тужени је тужиоцу доставио и преглед битних елемената отплате кредита са наведеним ефективном каматном стопом, укупним износом накнаде и других трошкова које клијент треба да плати и који износи 29.601,00 динара. Наведени су и подаци који се не укључују у обрачун ефективне каматне стопе. Преглед је такође потписан од обеју странака.

На основу утврђеног чињеничног стања, првостепени суд закључује да одредба уговора о кредиту којим је уговорено да се накнада за обраду захтева за коришћење кредита обрачунава и наплаћује у процентуалном износу од износа одобреног кредита није ништава, нити је овакво уговарање накнаде противно основним начелима облигационог права и императивним прописима. Првостепени суд у образложењу своје одлуке цитира тачку 5. и тачку 7. став 2. Одлуке о јединственом начину обрачуна и објављивања ефективне каматне стопе на депозите и кредите из 2006. године, и налази да су тужиоцу пре закључења уговора о кредиту били познати сви елементи уговора, укључујући и обавезу плаћања накнаде за обраду захтева, као и висина те накнаде, па имајући у виду да је тужилац слободном вољом закључио предметни уговор, то закључује да су све одредбе уговора, рачунајући и спорне одредбе о наплати трошкова кредита, резултат воље уговорних страна, и пуноважне.

Привредни апелациони суд налази да је на утврђено чињенично стање првостепени суд погрешно применио материјално право. Према становишту Привредног апелационог суда, банка је дужна да клијента информише о појмовима које уноси у уговор, а ако их он сам не разуме и само уколико је тако поступила може се сматрати да је тужилац располагао информацијама које су утицале на његову одлуку да закључи уговор о кредиту, да је упознат са сваком одредбом појединачно и да је уговор закључен сагласним изјавама воље. Према становишту другостепеног суда, уколико је банка саопштила кориснику кредита износ трошкова обраде кредита и колико износи ефективна каматна стопа, не може накнадно вршити наплату таквих трошкова изван обрачуна ефективне каматне стопе, односно у тренутку пуштања кредита у течај, и то кроз задржавање дела средстава из одобреног кредита. Такво поступање другостепени суд оцењује као супротно императивним законским и подзаконским прописима, па налази да је одредба члана 5.1. уговора о краткорочном кредиту од 18.02.2010. године ништава у смислу члана 103. Закона о облигационим односима, па је на основу члана 104. Закона о облигационим односима обавезао туженог да тужиоцу исплати износ од 29.601,84 динара са законском затезном каматом, који износ је тужени претходно наплатио по ништавој уговорној одредби.

Врховни касациони суд не прихвата изнето становиште другостепеног суда, јер је засновано на погрешној примени материјалног права.

Према становишту Врховног касационог суда, право банке да наплати трошкове обраде кредита почива на Закону о банкама који је био важећи у спорном периоду („Службени гласник РС“ бр. 107/05), и то одредби члана 42. и 43. наведеног закона. Народна банка Србије у спорном периоду донела је Одлуку о начину и поступку спровођења општих услова пословања које банка примењује у односу с клијентима физичким лицима („Службени гласник РС“ бр. 74/09). Наведеном Одлуком био је прописан јединствени начин обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга, као и ближи услови и начин обавештавања клијената банке. Из наведеног произилази да банка има право да наплати трошкове обраде кредита, те да одредбе уговора о кредиту којим се уговора наплата ових трошкова неће бити ништаве уколико је банка поступала у складу са императивним законским и подзаконским прописима, крећући се у границама наведене Одлуке Народне банке Србије.

У конкретном случају првостепени суд је утврдио да је тужена банка тужиоцу предала преглед битних елемената уговора и план отплате кредита, на који начин је тужилац био упознат са свим обавезама које га терете у поступку реализације кредита. Наиме, у документима које је тужена банка предала тужиоцу у складу са тачком 14.2 цитиране Одлуке, јасно је назначена висина ефективне каматне стопе и укупан износ накнаде и других трошкова које клијент треба да плати у току одобравања и реализације уговора о кредиту. Без утицаја на пуноважност спорне уговорне одредбе је тужиочева тврдња да му није била позната структура трошкова и механизам њиховог одређивања, јер банка није дужна да посебно доказује структуру и висину трошкова који су обухваћени збирним износом трошкова кредита, наведеним у понуди коју је корисник кредита прихватио закључењем уговора о кредиту. Како је првостепени суд утврдио да је тужилац из плана отплате кредита и прегледа битних елемената могао на јасан и недвосмислен начин бити упознат са висином трошкова које је у обавези да плати банци приликом одобравања и реализације уговора о кредиту, Врховни касациони суд налази да спорна уговорна одредба није ништава, те да је банка поступала у границама императивних прописа.

Наведено даље значи, да не стоје разлози на којима је другостепени суд засновао своју одлуку, налазећи разлоге ништавости спорне уговорне одредбе у самом начину на који су они наплаћени. Према ставу другостепеног суда, тужена банка није могла да трошкове обраде кредитног захтева наплати задржавањем новчаног износа из средстава одобреног кредита, те да је овакво поступање у супротности са условима отплате кредита и прегледа битних елемената уговора о кредиту. Овакво становиште другостепеног суда нема своје утемељење у материјално правним одредбама којима је регулисан уговор о кредиту, будући да ни законским, а ни подзаконским актима које доноси Народна банка Србије, није забрањено банци да трошкове наплаћује задржавањем дела новчаног износа приликом пуштања кредита у течај. Чињеница да су у прегледу битних елемената уговора о кредиту приказани трошкови који улазе у обрачун ефективне каматне стопе, не значи да банка и наплаћује ануитете по тој стопи, већ она првенствено служи кориснику кредита да процени економски терет који је дужан да сноси приликом испуњења уговора о кредиту. Осим тога, током поступка тужилац није истицао да је банка два пута наплатила трошкове обраде кредита (прво једнократно, а потом кроз ануитете применом ефективне каматне стопе), те стога нема основа за закључак да је банка поступала супротно императивним прописима, одакле произлази да је одлука другостепеног суда заснована на погрешној примени материјалног права.

Имајући у виду наведено, Врховни касациони суд је применом одредбе члана 416. став 1. Закона о парничном поступку преиначио другостепену одлуку и одбио жалбу тужиоца, налазећи да је првостепени суд правилно поступио када је одбио тужбени захтев за утврђење ништавости уговорне одредбе којом је уговорена наплата трошкова кредита, као и захтев за исплату новчаног износа од 29.601,84 динара.

Будући да је тужени успео у поступку по ревизији, Врховни касациони суд је применом одредбе члана 153., 154, 163. став 2. и 165. став 2. Закона о парничном поступку обавезао тужиоца да туженом накнади трошкове поступка у износу од 21.600,00 динара на име састава ревизије (18.000,00 + 20% ПДВ). Врховни касациони суд није туженом досудио накнаду трошкова на име судских такси будући да исти

нису опредељени по висини у складу са одредбом члана 163. став 2. Закона о парничном поступку.

**Председник већа – судија
Бранко Станић, , с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић